



Afz.
St. Agractie Nederland

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
T.a.v. minister van LNV dhr. Adema
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Datum: 11-04-2024

Betreft: Verzoek gedoogbesluit aanwending dierlijke mest

Excellentie,

Langs deze weg verzoekt Agractie Nederland u vriendelijk doch dringend om een gedoogbesluit te nemen voor wat betreft de aanwending van dierlijke mest. Onderstaand zullen wij nader toelichten welke motivatie ten grondslag ligt aan dit verzoek. Ook zullen we toelichten aan welke randvoorwaarden het gedoogbesluit ons inziens dient te voldoen, alsmede de juridische basis waarop dit gedoogbesluit zou moeten rusten.

Motivatie

Het vigerende Derogatie Besluit dreigt uit te monden in een koude sanering voor met name de sector melkveehouderij. Door de verminderde plaatsingsruimte is de mestmarkt overspannen geraakt, hetgeen leidt tot exorbitant hoge prijzen om van de mest af te komen. Prijzen van € 30 per m³ mest en € 1000 per transport zijn geen uitzondering. Dit probleem wordt nog versterkt door de natte weersomstandigheden dit voorjaar, waardoor op veel plekken geen mest kan worden uitgereden, terwijl de gevolgen van het natte voorjaar van 2023 nog niet afdoende zijn verwerkt in de mestmarkt. Dit leidt er toe dat de kosten op met name melkveebedrijven drastisch omhoog gaan en al zijn gegaan. Het zal u duidelijk zijn dat dit tot een drastische inkomensdaling zal leiden en dat menigeen het hoofd niet boven water zal kunnen houden. Kostprijzen op melkveebedrijven zullen met ruim 10 cent per kg melk stijgen, hetgeen bij een gemiddeld bedrijf neerkomt op een toename van 80.000-120.000 euro.

De eventuele toelating van Renure, het openstellen van een opkoopregeling en het verhogen van het afroompercentage van fosfaatrechten bij transacties, zullen op korte termijn helaas geen soelaas bieden.

U zult begrijpen dat vorengaande een enorme impact heeft op het wel en wee van boeregezinnen. Het drijft mensen tot wanhoop.

Dit nog afgezien van de enorme impact op de sector als geheel. Denk aan de consequenties voor de toeleverende en verwerkende sectoren en voor de Nederlandse economie als geheel. Het voelt als het slachten van de kip met de gouden eieren.

Randvoorwaarden

Wij vragen u om – in afwachting van een aangepaste Derogatie Beschikking – voor 2024 en 2025 voor geheel Nederland terug te vallen op de regelgeving zoals die gold in 2022, zowel voor wat betreft de N normen als wat betreft de bouwplanregels (o.a. bufferstroken) en de uitrijregels (o.a. kalenderlandbouw).

Dit geeft niet alleen de broodnodige lucht op het boerenerf, maar geeft een volgend kabinet ook de ruimte om te heronderhandelen met 'Brussel'.

Ter verduidelijking: *de totale N-norm hoeft wat ons betreft niet omhoog. Wij vragen om meer dierlijke mest in plaats van kunstmest te mogen plaatsen.*



Onderliggende basis

Zoals u zelf in het 7^e Actieprogramma en het Addendum hebt aangegeven, is de waterkwaliteit in Nederland in het algemeen op weg naar het bereiken van de doelstellingen voor 2027. Dat geldt zeker voor grondwater waar nu al vrijwel overal de (Europese) streefwaarde van 50 mg nitraat/liter wordt gehaald. En waar dat (nog) niet zo is willen we graag met u verder kijken hoe zulks met doelvoorschriften kan worden gehaald, mits sprake is van landbouwkundige oorzaken.

Ook bij oppervlaktewater wordt vrijwel overal de (Europese) norm van 50 mg nitraat/liter gehaald. Probleem is echter dat in Nederland, per waterschap verschillend, de norm voor oppervlaktewater rond de 10 mg nitraat/liter ligt. Dat heeft te maken met de ecologische doelstellingen (eutrofiëring). Stikstof en ook fosfaat worden blijkbaar gebruikt als parameters voor het vaststellen van de ecologische kwaliteit van oppervlaktewater. In andere woorden, er is door waterschappen vastgesteld dat ten dienste van de ecologie in het oppervlaktewater een veel lagere norm, dan de Europese en ons omringende landen, geldt. Graag willen wij met u van gedachten wisselen over de vraag hoe het kan zijn dat deze - door de waterschappen vastgestelde - normen lager zijn dan in omringende landen. Van een gelijk speelveld is daarmee geen sprake.

Daarbij willen we aantekenen dat de verbetering van waterkwaliteit sowieso erg traag gaat. Immers we zijn nu de gevolgen van de uit- en afspoeling uit het verleden nog aan het wegwerken. De langjarige trend laat zien dat de waterkwaliteit gestaag verbetert.

In dit verband willen wij u ook nog eens wijzen op het rapport van Herman de Boer van de WUR waarin hij laat zien dat de vervanging van dierlijke mest door kunstmest - waarvan nu sprake is - leidt tot een grotere uit- en afspoeling van nitraten in het oppervlakte- en grondwater.

Ook wijzen wij erop dat volgens het 7^e Actieprogramma in de gebieden waar veelal van derogatie gebruik is gemaakt de waterkwaliteit over het algemeen beter is dan gebieden waarbij veelal niet van derogatie gebruik is gemaakt. Hieruit valt af te leiden dat een ruimere aanwending van dierlijke mest ten opzichte van kunstmest niet nadelig is of hoeft te zijn. Al met al genoeg redenen om "de vlucht naar voren" te maken, lijkt ons.

Tenslotte willen wij erop wijzen dat ook in het kader van andere milieuthema's een hogere aanwending van dierlijke mest in plaats van kunstmest niet nadelig is / hoeft te zijn. Wij wijzen hierbij ook nadrukkelijk op de CO₂ (organische stof) discussie.

Juridische grondslag

Wat betreft de juridische grondslag voor een gedoogbesluit zou u, ons inziens, kunnen terugvallen op het volgende:

- Het algemeen belang. Het is voor de Nederlandse agroketen van cruciaal belang dat er voldoende liquiditeit op het boerenerf blijft en dat de sector niet via een koude sanering krimpt. Vooral voor de plattelands economie en de sociale structuur in de plattelandsgemeenten is dit van essentieel belang. Een gedoogbesluit is vanuit dit oogpunt te billijken.
- Het milieubelang. Zoals reeds eerder vermeld is sprake van meer af- en uitspoeling bij vervanging van dierlijke mest door kunstmest. Ook zal er sprake zijn van een hogere klimaatimpact bij vervanging van dierlijke mest door kunstmest. Wij concluderen hieruit dat ook vanuit het milieubelang een gedoogbesluit te billijken is.
- De uiterst urgente situatie. Er is sprake van wanhoop onder vele veehouders, zoals al eerder is vermeld. De sociale en mentale gevolgen van het huidige derogatiebesluit hebben een desastreuze uitwerking. Er dreigen faillissementen. Gezinnen gaan 'kapot'. Personen dreigen vermorzeld te worden door het systeem. Immers, als de mest niet eens wordt opgehaald en de putten zitten vol, wat moet je als boer dan



doen? Als je het dan alsnog maar uitrijdt, omdat je de dieren niet in de mest wilt laten lopen, dreigt handhaving met torenhoge boetes en een strafblad. Een dergelijke situatie is voor de bank aanleiding de lening per direct te stoppen of niet te verlengen. Dan is het bedrijf buiten je schuld om kapot gemaakt. Juist vanuit menselijk oogpunt is een gedoogbesluit te billijken.

- Van urgentie is tevens sprake omdat het mestseizoen al gestart is en dit tot 1 september duurt.
- Situatie van overmacht. De gevolgen van het natte voorjaar van 2023 zijn nog niet verwerkt. Dat natte voorjaar in combinatie met de afbouw van plaatsingsruimte leidde tot een overspannen mestmarkt. Ook in 2024 dreigt het voorjaar nat te worden, waardoor de akkerbouw aanzienlijk minder mest zal afnemen. Dit zal leiden tot het verder overspannen worden van de markt, waarbij de mest simpelweg niet meer wordt opgehaald. Als boer sta je dan machteloos. Om lopende het jaar vee af te voeren zal geen effect hebben op de mestmarkt. Deze situatie van overmacht billijkt ons inziens een gedoogbesluit.

Uit jurisprudentie blijkt dat bij een gedoogbesluit sprake moet zijn van overmacht, urgentie, algemeen belang en milieubelang. Zoals hierboven aangegeven billijken de genoemde aspecten een dergelijk gedoogbesluit.

De voorbereidingsprocedure van de Awb (algemene wet bestuursrecht) is niet van toepassing bij het nemen van een gedoogbesluit. Een dergelijk besluit kan derhalve snel worden genomen en gelet op de urgentie, moet deze ook snel worden genomen.

Tot besluit

Gelet op het feit dat het mest-uitrijseizoen al bezig is, verzoeken wij u uiterlijk binnen 4 weken na dagtekening van dit verzoek een gedoogbesluit te nemen.

Uiteraard zijn wij beschikbaar voor nadere afstemming.

Hoogachtend,

Sjoerd Mensonides
technisch voorzitter Agractie Nederland